

Obsah

	Předmluva	5
1	Úvod (<i>A. Hurňák</i>)	7
1.1	Pojem, obsah, cíl a úkoly ochrany rostlin	7
1.1.1	Přehled ztrát v produkci potravin a surovin způsobených chorobami a škůdci	8
1.2	Vývoj ochrany rostlin	9
1.2.1	Perspektivy ochrany rostlin	10
1.2.2	Využívání odborné literatury, informačních zpráv a ČSN při studiu předmětu	11
2	Škodliví činitelé	13
2.1	Základní pojmy	13
2.1.1	Podmínky a příčiny vzniku chorob	13
2.1.2	Vliv podmínek prostředí na onemocnění rostlin houbami	14
2.1.3	Vznik choroby a její průběh	14
2.1.4	Projevy a příznaky onemocnění	16
2.1.5	Projevy a příznaky poškození rostlin škůdci	18
2.2	Abiotičtí činitelé	21
2.2.1	Klimatické a povětrnostní vlivy	21
2.2.2	Půdní vlivy	21
2.2.3	Vlivy výživy	22
2.2.4	Vlivy průmyslových škodlivin	22
2.2.5	Fyziologické poruchy genetického původu	22
2.2.6	Vlivy agrotechniky	22
2.3	Biotičtí činitelé	23
2.3.1	Rostliny	23
2.3.2	Živočichové	24
2.4	Faktory ovlivňující vznik a šíření chorob a poškození	25
2.4.1	Zdroje infekcí a poškození	25
2.4.2	Způsoby přenašení patogenů	27
2.4.3	Vztahy mezi patogeny a hostiteli	28
2.4.4	Obrana před onemocněním z hlediska ochranných mechanismů hostitele	28
2.4.5	Způsoby rozmnožování a rozšiřování škůdců	29
2.4.6	Vztah živočichů k prostředí a k rostlinám	30
3	Způsoby ochrany rostlin proti škodlivým činitelům	32
3.1	Nepřímá opatření na snížení škodlivosti chorob a škůdců	32
3.1.1	Hygiena prostředí pěstovaných plodin	32
3.1.2	Hygiena pěstovaných polních plodin	33
3.2	Přímé způsoby ochrany rostlin	36
3.2.1	Fyzikální způsoby ochrany rostlin	36

3.2.2	Chemické způsoby ochrany rostlin	37
3.2.3	Kombinování chemických přípravků	52
3.2.4	Reakce rostlin na pesticidy	53
3.2.5	Inaktivace pesticidů v prostředí	53
3.2.6	Koloběh pesticidů v prostředí	54
3.2.7	Přehled pesticidů používaných v ČSSR	54
3.2.8	Moření a preparace osiva a sadby	54
3.2.9	Preventivní opatření k zabránění vzniku ztrát při skladování	55
3.2.10	Dezinfekce, dezinfekce a deratizace	55
3.2.11	Technika ochrany rostlin	56
3.2.12	Biologické způsoby ochrany rostlin	57
3.3	Integrovaná ochrana rostlin	59
3.3.1	Prognóza a signalizace	60
3.4	Organizace ochrany rostlin	61
3.4.1	Zákonná ustanovení a předpisy v ochraně rostlin	62
3.4.2	Péče o životní prostředí z hlediska ochrany rostlin	63
3.4.3	Hygiena a bezpečnost práce v ochraně rostlin	63
4	Choroby rostlin (<i>D. Miša</i>)	65
4.1	Neparazitické (abiotické) choroby – fyziologické poruchy	65
4.1.1	Vliv povětrnostních a půdních podmínek na růst rostlin	65
4.1.2	Vliv poruch ve výživě na zdravotní stav rostlin	67
4.1.3	Vliv průmyslových škodlivin na zdravotní stav rostlin	68
4.1.4	Alelopatie, poranění a heredopatie	69
4.2	Choroby způsobené parazity (biotickými činiteli)	70
4.2.1	Vírové choroby	70
4.2.2	Mykoplazmatické choroby	78
4.2.3	Rickettsiové choroby	80
4.2.4	Bakteriální choroby	82
4.2.5	Aktinomycetové a hlenkové choroby	86
4.2.6	Houbové choroby (mykózy)	88
5	Škůdci rostlin (<i>L. Bařinka</i>)	113
5.1	Červi (<i>Vermes</i>)	113
5.1.1	Háďátka (<i>Rhabditoidea</i>)	113
5.2	Měkkýši (<i>Mollusca</i>)	116
5.2.1	Plžákovití (<i>Arionidae</i>)	116
5.2.2	Slimákovití (<i>Limacidae</i>)	116
5.3	Pavoukovci (<i>Arachnidae</i>)	116
5.3.1	Roztoči (<i>Acarina</i>)	117
5.4	Hmyz (<i>Insecta</i>)	119
5.4.1	Rovnokřídli (<i>Orthoptera</i>)	121
5.4.2	Třásnokřídli (<i>Thysanoptera</i>)	121
5.4.3	Ploštice (<i>Heteroptera</i>)	122
5.4.4	Stejnokřídli (<i>Homoptera</i>)	123
5.4.5	Blanokřídli (<i>Hymenoptera</i>)	128
5.4.6	Brouci (<i>Coleoptera</i>)	130
5.4.7	Motýli (<i>Lepidoptera</i>)	142
5.4.8	Dvoukřídli (<i>Diptera</i>)	151
5.5	Ptáci (<i>Aves</i>)	155
5.6	Hlodavci (<i>Rodentia</i>)	155

6	Plevele (<i>D. Miša</i>)	158
6.1	Charakteristika a ničení plevelů	158
6.1.1	Charakteristika plevelů	158
6.1.2	Biologické vlastnosti plevelů	158
6.1.3	Škodlivost plevelů	160
6.1.4	Vztah plevelů k stanovišti a k pěstovaným rostlinám	160
6.1.5	Ničení plevelů	160
6.2	Ničení plevelů v porostech zemědělských plodin	161
6.2.1	Ničení plevelů v porostu hrachu, pelušky a bobu	161
6.2.2	Ničení plevelů v porostu čočky	161
6.2.3	Ničení plevelů v porostu fazolu	161
6.2.4	Ničení plevelů v porostu cukrovky a krmné řepy	162
6.2.5	Ničení plevelů v porostu bramborů	162
6.2.6	Ničení plevelů v porostu řepky ozimé	162
6.2.7	Ničení plevelů v porostu lnu	163
6.2.8	Ničení plevelů v porostu vojtěšky	163
6.2.9	Ničení plevelů ve chmelnicích	163
6.2.10	Ničení plevelů v porostech zelenin	164
6.2.11	Ničení plevelů ve vinicích	164
6.2.12	Ničení plevelů v ovocných sadech	164
6.2.13	Ničení plevelů v porostech jahodníku	164
6.2.14	Ničení plevelů ve výsadbách okrasných rostlin	165
6.2.15	Chemické ničení plevelů pýru na orné půdě	165
6.2.16	Ničení plevelů na nezemědělské půdě	165
6.3	Parazitické rostliny	166
7	Ochrana rostlin v intenzifikaci rostlinné výroby (<i>E. Bařinka</i>)	169
7.1	Úkoly ochrany rostlin	169
7.1.1	Poslání, organizace a činnost agrochemických podniků (<i>V. Zacha</i>)	169
7.1.2	Výstavba agrochemických podniků v ČSSR	170
7.1.3	Zásahy ACHP do pěstitelské technologie pěstovaných rostlin z hlediska ochrany rostlin	170
8	Organizace agrochemického podniku (<i>V. Zacha</i>)	172
8.1	Organizace agrochemického podniku z hlediska ochrany rostlin	172
8.1.1	Struktura racionalizace řízení ACHP a náplň práce	172
8.1.2	Koordinace činnosti agrochemického podniku a jednotlivých členských podniků	173
8.1.3	Odběratelsko-dodavatelské vztahy	173
8.2	Organizace a řízení činnosti	174
8.2.1	Spolupráce agrochemických podniků s ÚKZÚZ	174
8.2.2	Organizace práce v pracovních čtách	174
8.2.3	Zásobování podniku pesticidy	175
8.2.4	Sklady přípravků	175
8.2.5	Organizace práce s pesticidy	175
8.2.6	Likvidace neúčinných nebo neupotřebitelných pesticidů	175
8.2.7	Zneškodňování prázdných obalů od pesticidů	176
8.2.8	Hygiena a bezpečnost uskladňovaných pesticidů	177
8.2.9	Organizace práce s mechanizačními prostředky	177
8.3	Organizace práce při aplikaci pesticidů	178
8.3.1	Přehledka porostů	178
8.3.2	Plán ochrany rostlin a jeho realizace	178

8.3.3	Získávání meteorologických údajů pro prognózu výskytu chorob a škůdců	179
8.3.4	Příprava a formy použití pesticidů	180
8.3.5	Výpočet potřebného množství pesticidů	180
8.3.6	Kombinování pesticidů	181
8.3.7	Aplikace pesticidů v různých vegetačních obdobích	181
8.3.8	Hygiena a bezpečnost při práci s pesticidy	181
8.3.9	První pomoc při otravách pesticidy	182
8.3.10	Ochranné lhůty pro ovoce a zeleniny po aplikaci pesticidů	183
8.3.11	Hodnocení ztížení a zdraví škodlivých pracovních podmínek při aplikaci pesticidů vzhledem k odměňování	183
8.3.12	Ochrana životního prostředí	183
8.3.13	Přehled zákonných ustanovení a předpisů upravujících činnost na úseku ochrany rostlin	184
9	Ekologie chorob, škůdců a plevelů	185
9.1	Ekologie chorob, škůdců a plevelů v polních porostech	185
9.1.1	Podmínky rozšiřování a rozmnožování původců chorob a škůdců	185
9.1.2	Ekologie škůdců a chorob v polních porostech	185
9.1.3	Ekologie plevelů	187
10	Organizace ochrany polních a zahradních rostlin (L. Bařínka)	189
10.1	Organizace ochrany obilnin a trav	189
10.1.1	Choroby obilnin	189
10.1.2	Škůdci obilnin	193
10.1.3	Ničení plevelů v obilninách	195
10.2	Organizace ochrany okopanin	197
10.2.1	Choroby cukrovky	197
10.2.2	Škůdci cukrovky	199
10.2.3	Ničení plevelů v řepě	201
10.2.4	Choroby bramboru	201
10.2.5	Škůdci bramboru	204
10.2.6	Ničení plevelů v bramborech	205
10.3	Organizace ochrany luskovin a jetelovin	206
10.3.1	Choroby luskovin a jetelovin	208
10.3.2	Škůdci luskovin a jetelovin	210
10.3.3	Ničení plevelů v luskovinách a jetelovinách	211
10.4	Organizace ochrany olejnin (V. Zacha)	211
10.4.1	Choroby řepky olejky	211
10.4.2	Škůdci řepky	212
10.4.3	Choroby máku	214
10.4.4	Škůdci máku	215
10.4.5	Choroby slunečnice	216
10.4.6	Škůdci slunečnice	217
10.4.7	Choroby sóje	218
10.4.8	Škůdci sóje	218
10.5	Organizace ochrany technických plodin	218
10.5.1	Choroby lnu	218
10.5.2	Škůdci lnu	220
10.5.3	Choroby konopi	221
10.5.4	Škůdci konopi	221

10.5.5	Choroby chmele	221
10.5.6	Škůdci chmele	222
10.5.7	Choroby tabáku	223
10.5.8	Škůdci tabáku	224
10.6	Organizace ochrany zeleniny	225
10.6.1	Fyziologické poruchy zeleniny	225
10.6.2	Choroby více druhů zelenin	226
10.6.3	Choroby košťálovin	226
10.6.4	Škůdci košťálovin	228
10.6.5	Choroby cibule a česneku	229
10.6.6	Škůdci cibule a česneku	230
10.6.7	Choroby kořenové zeleniny	231
10.6.8	Škůdci kořenové zeleniny	232
10.6.9	Choroby plodové zeleniny	233
10.6.10	Škůdci plodové zeleniny	234
10.6.11	Choroby salátu a špenátu	236
10.6.12	Škůdci salátu a špenátu	236
10.7	Organizace ochrany ovocných plodin	237
10.7.1	Fyziologické poruchy vyvolané nepříznivými povětrnostními nebo půdními vlivy	237
10.7.2	Choroby jádrovin	238
10.7.3	Škůdci jádrovin	241
10.7.4	Choroby peckovin	243
10.7.5	Škůdci peckovin	245
10.7.6	Choroby ořesáku	246
10.7.7	Škůdci ořesáku	247
10.7.8	Choroby rybízu a angreštu	247
10.7.9	Škůdci rybízu a angreštu	248
10.7.10	Choroby jahodniku	248
10.7.11	Škůdci jahodniku	249
10.7.12	Škůdci více druhů ovocných plodin	250
10.8	Organizace ochrany révy vinné (D. Míša)	250
10.8.1	Choroby révy vinné	251
10.8.2	Škůdci révy vinné	258
10.9	Organizace ochrany skladovaných rostlinných produktů (V. Zacha)	259
10.9.1	Choroby skladovaného ovoce	259
10.9.2	Choroby skladované zeleniny	260
10.10	Organizace ochrany okrasných rostlin	261
10.10.1	Choroby a škůdci skleníkových rostlin	261
10.10.2	Choroby a škůdci zahradních rostlin	271
10.10.3	Komplexní ochrana trávníků	280
	Seznam povolených přípravků na ochranu rostlin v roce 1984	281
	Rejstřík	367